

Enhed
Valgheden

HØRINGSNOTAT

Sagsbehandler
CLH

OVER

Koordineret med

forslag til lov om ændring af lov om valg til Folketinget og lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet (Digitalisering af proceduren for indsamling af vælgererklæringer)

Sagsnr.
2013-07364

Doknr.
185770

Dato
30-01-2014

1.Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag blev den 6. december 2013 lagt på høringsportalen og sendt i høring hos:

Advokatrådet, Akademikerne, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, BDO Kommunernes Revision A/S, Danmarks Statistik, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Blindesamfund, Dansk Erhverv, Dansk Folkeoplysnings Samråd, Dansk Handicapforbund, Dansk Industri (DI), Dansk Ungdoms Fællesråd, Danske Handicaporganisationer, Danske Regioner, Danske Ældreråd, Datatilsynet, DESA Dansk Erhvervssammenlutning, Det Centrale Handicapråd, Digitaliseringsstyrelsen, DI ITEK, DIT – Dansk IT, Forbrugerrådet Tænk, FSR – Danske Revisorer, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd (FTF), Institut for Menneskerettigheder, IT-politisk forening, ITU/Demtech, KL, Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Københavns Universitet (Datalogisk Institut og Institut for Statskundskab), Landsforeningen Ældresagen, Landsorganisationen i Danmark (LO), Netværket Af Ungdomsråd, Prosa, Rådet for Digital Sikkerhed, Rådet for Etniske Minoriteter, SKAF, Teknologirådet, Valgnævnet, Ældremobiliseringen, Ældresagen og Aarhus Universitet (Institut for Datalogi og Institut for Statskundskab).

Økonomi- og Indenrigsministeriet har modtaget hørings svar fra:

Advokatrådet, Akademikerne, Dansk Erhverv, Dansk Folkeoplysnings Samråd, Danske Handicaporganisationer, Danske Ældreråd, Datatilsynet, Digitaliseringsstyrelsen, DI/DI ITEK, Forbrugerrådet Tænk, Institut for Menneskerettigheder, ITU/Demtech, KL, Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Netværket Af Ungdomsråd og Ældresagen.

Ministeriet har endvidere modtaget bemærkninger fra følgende partier:

CenterPartiet og Kristendemokraterne.

Nedenfor er gengivet de væsentligste punkter i de modtagne hørings svar.

Høringsnotatet vedrører ikke økonomiske konsekvenser af lovforslaget, men alene lovforslagets indhold.

2. Hørings svarene

Dansk Folkeoplysnings Samråd, Danske Ældreråd, KL og Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har angivet, at de ingen bemærkninger har til lovforslaget.

2.1. Holdning til digitalisering af proceduren for indsamling af vælgererklæringer

Ingen af de modtagne hørings svar har tilkendegivet at være imod lovforslagets formål om at digitalisere proceduren for indsamling af vælgererklæringer.

Akademikerne, Dansk Erhverv, DI/DI ITEK, ITU/Demtech, CenterPartiet og Kristendemokraterne erklærer sig generelt positive over for en digitalisering af proceduren for indsamling af vælgererklæringer. Akademikerne og DI/DI ITEK bemærker, at der synes at være gode effektiviseringsgevinster og mere brugervenlighed forbundet med en digitalisering, og at der er tale om en modernisering, som kan bidrage til at styrke demokratiet. Dansk Erhverv bemærker, at en digitalisering kan være med til at nedbringe barriererne for deltagelse i demokratiet.

Netværket Af Ungdomsråd finder, at det er en rigtig god ide at bruge internettet som et mere aktivt middel i demokratiet, da det kan have en positiv indflydelse på borgernes og særligt de unges samfundsengagement.

Danske Handicaporganisationer bemærker, at digitalisering af proceduren for indsamling af vælgererklæringer kan være til stor gavn for personer med handicap.

Ældre Sagen støtter lovforslagets formål om at gøre det lettere for nye partier at blive opstillingsberettiget til folketingsvalg og Europa-Parlamentsvalg og noterer sig med tilfredshed, at lovforslaget sikrer en løsning for borgere, der ikke kan anvende den digitale løsning.

2.2. Digitalt system til indsamling af vælgererklæringer

2.2.1. Fravigelse af persondatalovens § 7, stk. 8, og adgang til data

Datatilsynet bemærker, at det må bero på en politisk vurdering, om der foreligger tilstrækkeligt tungtvejende samfundsmæssige hensyn til at fravige persondatalovens § 7, stk. 8, om forbud mod, at den offentlige forvaltning fører edb-registre med oplysninger om politiske forhold, som ikke er offentligt tilgængelige. Datatilsynet har i øvrigt ikke fundet grundlag for at udtale sig imod den foreslåede fravigelse. Datatilsynet understreger endvidere behovet for, at man ved indretningen af det digitale system er opmærksom på personers ret til privatliv og databeskyttelse, og henstiller, at det overvejes, om det digitale system kan designes, så det i højere grad tager hensyn til privatlivet for de personer, der behandles oplysninger om.

DI/DI ITEK bemærker, at et it-system, som Økonomi- og Indenrigsministeriet har ansvaret for, formodentlig i mange sammenhænge er mere sikkert end, hvad et nystartet parti formår at bringe i anvendelse, men finder det uacceptabelt, at ministeriet får ad-

gang til at opbygge et centralt it-system, som kan give indikationer af, hvilke politiske sympatier en given identificeret borger har.

Akademikerne finder det bekymrende, at Økonomi- og Indenrigsministeriet vil fravige princippet i persondatalovens § 7, stk. 8, og opbygge et centralt it-system, der indeholder oplysninger om befolkningens ønske om at støtte specifikke partier.

Datatilsynet, DI/DI ITEK samt *Akademikerne* stiller i forlængelse af ovenstående bemærkninger forslag om, at data krypteres på en måde, så kun det parti, som vælgererklæringen er afgivet for, kan dekryptere oplysningerne, hvorved Økonomi- og Indenrigsministeriet først får adgang til data ved partiets anmeldelse. *Datatilsynet* bemærker således følgende:

”Ved et anderledes design af systemet vil det formentlig kunne undgås, at Økonomi- og Indenrigsministeriet opbygger en database med oplysninger om politisk overbevisning for alle de borgere, som har afgivet støtte- og vælgererklæringer¹.

Dette vil efter tilsynets umiddelbare vurdering kunne opnås ved anvendelse af en løsning, hvor oplysninger om støtteerklæringer lagres i en krypteret form, og hvor kun det parti, som erklæringen er afgivet overfor, kan dekryptere oplysningerne. Partiet skal således kunne dekryptere oplysningerne og fremsende disse til anmeldelse i Økonomi- og Indenrigsministeriet.”

Datatilsynet, DI/DI ITEK samt *Akademikerne* foreslår endvidere en i det væsentlige enslydende proces, som skal understøttes af nogle nærmere beskrevne designmæssige ændringer i det digitale system. Ifølge *DI/DI ITEK* og *Akademikerne* vil de foreslåede designændringer føre til, at en fravigelse af persondatalovens § 7, stk. 8, kan undgås. *Datatilsynet* beskriver den foreslåede proces således:

”1) Et parti sender en dekrypteret vælgererklæring til godkendelse hos Økonomi- og Indenrigsministeriet for at anmelde sig. 2) Ministeriet tjekker i CPR, at borgeren har valget. 3) Ministeriet tjekker i sin egen database, at der ikke er afgivet andre (stadig gyldige) vælgererklæringer fra det pågældende personnummer. 4) Ministeriet noterer herefter i sin egen database, at det pågældende personnummer har afgivet en vælgererklæring, angiver hvor længe erklæringen er gyldig og lægger 1 til det antal godkendte vælgererklæringer, som det pågældende parti har.”

Advokatrådet hæfter sig ved, at det vil være brud på langvarig praksis at implementere en fravigelse af persondatalovens § 7, stk. 8, og bemærker, at hjemlen i givet fald bør begrænses mest muligt og omgærdes af behørig sikkerhedsforanstaltninger. Efter *Advokatrådets* opfattelse er det en politisk beslutning, om de fordele, der opnås, overstiger den umiddelbare svækkelse i retssikkerheden, som *Advokatrådet* mener vil være en konsekvens af forslagets vedtagelse. *Advokatrådet* bemærker, at det i givet fald bør sikres, at oplysningerne alene kan bruges til det helt konkret definerede formål og ikke udvides inden for rammerne af persondatalovens § 5. *Advokatrådet* finder endvidere, at sikkerheden i systemet bør optimeres, og at det forekommer problema-

¹I høringssvarene fra *Datatilsynet, DI/DI ITEK* og *Akademikerne* anvendes begreberne ”støtteerklæring” og ”vælgererklæring”. *Datatilsynet* anvender endvidere begrebet ”støttetilkendegivelse”. I lovforslaget opereres der alene med begreberne ”støttetilkendegivelse” og ”vælgererklæring”, hvor en støttetilkendegivelse består i vælgerens udlevering af relevante identifikationsoplysninger, mens en vælgererklæring er den egentlige bindende erklæring om, at vælgeren ønsker at støtte, at det pågældende parti bliver opstillingsberettiget til folketingsvalg eller Europa-Parlamentsvalg. *DI/DI ITEK* har i sit høringssvar defineret støtteerklæring som en betegnelse for erklæringen, indtil den bruges af partiet til at foretage anmeldelse (herunder i eftertænk-somhedsperioden), hvorefter erklæringen kaldes en vælgererklæring. I *Datatilsynets, DI/DI ITEK's* og *Akademikerne's* høringssvar er der således tale om en anden begrebsmæssig terminologi, end den i lovforslaget anvendte.

tisk, at Økonomi- og Indenrigsministeriet har dataansvaret for en stor del af processerne, herunder har adgang til oplysninger om, hvilket parti en borger er ved at afgive eller har afgivet vælgererklæring til.

Forbrugerrådet Tænk bemærker, at risikoen for privatlivskrænkelser forøges ved overgangen fra manuelle vælgererklæringer til digitale. Forbrugerrådet Tænk advarer derfor imod, at Økonomi- og Indenrigsministeriet i perioden mellem valideringen og sletningen af vælgererklæringerne opbygger en database med oplysninger om, hvilke politiske præferencer en bestemt identificerbar borger måtte have. Ministeriet opfordres til at undersøge mulighederne for at kryptere data fra starten, således at risikoen for hacking eller anden ulovlig brug af oplysningerne minimeres. Forbrugerrådet Tænk bemærker, at dette vil være i tråd med de foreslåede EU-stramninger på persondataområdet. Forbrugerrådet Tænk er i øvrigt enig i DI/DI ITEK's høringssvar.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at der gennemføres en konsekvensvurdering af privatlivsbeskyttelsen forud for udviklingen og implementeringen af et digitalt system til indsamling af vælgererklæringer. Institutet henviser til, at det daværende Teknologiråd har anbefalet og Digitaliseringsstyrelsen vejledt om, at der forud for indførelse af it-systemer i den offentlige forvaltning gennemføres en sådan analyse.

Økonomi- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Økonomi- og Indenrigsministeriet har noteret sig de bekymringer, der er kommet til udtryk i høringssvarene om privatlivsbeskyttelse og ministeriets adgang til oplysninger om vælgeres afgivelse af en erklæring til støtte for et givent parti, herunder et parti, der endnu ikke er anmeldt for økonomi- og indenrigsministeren.

Formålet med lovforslaget er at digitalisere proceduren for indsamling af vælgererklæringer for derved at forenkle og effektivisere proceduren. Som led i at nå dette mål kan der med den foreslåede indretning af det digitale system allerede ved vælgerens afgivelse af en vælgererklæring ske en umiddelbar kontrol af, om den pågældende vælger allerede har afgivet en vælgererklæring, herunder til støtte for et andet parti, og derfor er afskåret fra at afgive endnu en vælgererklæring. Partierne opnår herved – i modsætning til i dag – en sikkerhed for, at de vælgererklæringer, som partiet har indsamlet, er gyldige. Efter lovforslaget gives vælgeren endvidere mulighed for at trække en afgivet erklæring tilbage indtil tidspunktet for partiets anmeldelse. En forudsætning for, at den beskrevne kontrol kan foretages, og en vælger kan trække sin vælgererklæring tilbage, er, at der i fornødent omfang er adgang til data om de afgivne vælgererklæringer. Denne adgang skal naturligvis ikke være videre end nødvendig for at opfylde systemets formål.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har på baggrund af de modtagne høringssvar om privatlivskonsekvenser som følge af lovforslaget revideret den påtænkte udformning af systemet med henblik på at begrænse ministeriets adgang til data i det digitale system, jfr. herom afsnittet nedenfor og lovforslagets bemærkninger, afsnit 4.9.1.

For så vidt angår Datatilsynets, DI/DI ITEK's samt Akademikernes forslag til proces og designændringer, synes formålet at være at afskære eller begrænse ministeriets adgang til oplysninger om en identificeret persons afgivelse af en vælgererklæring til støtte for et givent parti. Tilsvarende er kommet til udtryk i flere af de øvrige høringssvar. For at imødekomme disse høringssvar har ministeriet indarbejdet ændringer i lovforslagets bemærkninger, hvoraf det følger, at afgivne vælgererklæringer frem til anmeldelsen af et parti vil blive lagret i det digitale system på en sådan måde, at ministeriet

ikke kan få adgang til oplysninger om, hvilket parti den enkelte vælgererklæring er afgivet til støtte for. Dette skal ske ved anvendelse af kryptering eller anden teknisk løsning, der i forbindelse med udviklingen af systemet viser sig mest hensigtsmæssig til at forhindre ministeriets adgang til erklæringerne. Ministeriet vil således alene have adgang til oplysninger om, at der er afgivet en erklæring fra det pågældende personnummer, og hvornår erklæringen er afgivet. Disse oplysninger er nødvendige, for at det system, som ministeriet er ansvarligt for, løbende kan foretage kontrol af, om der allerede er afgivet en gyldig vælgererklæring fra det pågældende personnummer. Denne kontrol er afgørende for, at partierne har sikkerhed for, at de erklæringer, der afgives til støtte for dem, ikke er ugyldige som følge af allerede afgivne erklæringer.

Med den løsning, som foreslås af Datatilsynet, DI/DI ITEK samt Akademikerne, synes der at være tale om et andet system og en anden proces omkring afgivelse og kontrol af vælgererklæringer, som ikke afspejler de forudsætninger, der er lagt til grund i lovforslaget, jf. afsnittet nedenfor. Der er således tale om en anden proces end den, der er forudsat ved indgåelsen af den politiske aftale, jf. bilaget til den politiske aftale. Da formålet med høringsparternes forslag til en alternativ løsning efter ministeriets opfattelse i det væsentlige kan nås med justeringer af de principper for indretningen af det digitale system, som er skitseret i lovforslaget, finder ministeriet ikke baggrund for at ændre de grundlæggende forudsætninger for udformningen af det system, der skal anvendes. I Datatilsynets hørings svar er det som gengivet ovenfor ligeledes påpeget, at man med en løsning, hvor oplysninger om vælgererklæringer lagres i en krypteret form, og hvor kun det parti, som erklæringen er afgivet overfor, kan dekryptere oplysningerne, kan opnå det ønskede formål.

Der synes endvidere at være visse u hensigtsmæssigheder forbundet med den løsning, som Datatilsynet, DI/DI ITEK samt Akademikerne foreslår. Som ministeriet forstår forslaget til den alternative løsning, vil den forudsætte partiernes adgang til personnumre for de vælgere, som afgiver en vælgererklæring. Den i lovforslaget skitserede model har netop haft som mål at begrænse partiernes adgang til personnumre, da mange vælgere ikke ønsker at udlevere personnummer til partierne, og krav herom derfor i dag af partierne opfattes som en hindring for indsamlingen af vælgererklæringer. Der ses i høringsparternes forslag endvidere ikke at være taget stilling til, hvordan en eftertænksomhedsperiode samt en vælgers tilbagekaldelse af en afgivet vælgererklæring kan administreres, ligesom det forekommer uklart, hvornår og hvordan et parti skal anmelde sig. Den foreslåede løsning synes således at lægge op til en samlet anmeldelse med overdragelse af vælgererklæringer til ministeriet samtidig med, at ministeriet løbende skal modtage indberetninger om partiernes modtagne vælgererklæringer.

Ministeriet har på den baggrund ikke fundet anledning til at foretage ændringer i lovforslaget vedrørende den påtænkte proces for indsamling af vælgererklæringer udover de ovenfor nævnte ændringer vedrørende kryptering af vælgererklæringer for partier, der endnu ikke er anmeldt.

For så vidt angår Advokatrådets bemærkning om, at det bør sikres, at oplysningerne ikke kan anvendes til andet formål, skal Økonomi- og Indenrigsministeriet påpege, at der er taget højde for dette med den foreslåede affattelse af folketingsvalglovens § 12, stk. 9, og den tilsvarende foreslåede affattelse af Europa-Parlamentsvalglovens § 11, stk. 9. De foreslåede bestemmelser indebærer bl.a., at oplysningerne – uanset at det ellers ville være lovligt efter persondataloven – ikke må anvendes eller videregives til andre formål, herunder forskning eller statistik, hverken af partierne, Økonomi- og Indenrigsministeriet eller eksterne forskere m.v.

Ministeriet har på den baggrund således ikke fundet anledning til at foretage ændringer i lovforslaget vedrørende denne bemærkning.

For så vidt angår Institut for Menneskerettigheders anbefaling om at gennemføre en konsekvensvurdering af privatlivsbeskyttelsen har Økonomi- og Indenrigsministeriet taget højde for dette ved at foretage den ovenfor beskrevne begrænsning af ministeriets adgang til data i det digitale system.

Ministeriet har på den baggrund ikke fundet anledning til at foretage ændringer i lovforslaget vedrørende denne bemærkning.

2.2.2. Sikkerhed

Datatilsynet bemærker, at ansvaret for, at datasikkerheden i forbindelse med den digitale løsning er tilstrækkelig høj, efter tilsynets opfattelse bør ligge hos såvel Økonomi- og Indenrigsministeriet som den virksomhed, som tilsynet antager, vil blive udpeget til at drifte løsningen (databehandleren). *Datatilsynet* foreslår i øvrigt, at det overvejes, om den model, som er anvendt i lovforslaget om Offentlig Digital Post, kan være nyttig i det foreliggende tilfælde, således at det i bemærkningerne præciseres, at Økonomi- og Indenrigsministeriet påser, at den virksomhed, der vælges til at drive den påtænkte løsning, samt eventuelle underdatabehandlere efterlever persondataloven.

DI/DI ITEK finder, at et digitalt system til indsamling af vælgererklæringer givetvis vil have stor interesse for organiserede it-kriminelle, der dels gerne vil have de data, der ligger i registeret, og dels gerne vil kunne demonstrere, at de kan bryde ind i et sådant register. *DI/DI ITEK* finder endvidere, at et sådant register vil være mere attraktivt for efterretningstjenester at få adgang til end et manuelt register. Denne risiko vil ifølge *DI/DI ITEK* kunne få nogle borgere til at afholde sig fra at afgive vælgererklæringer.

Ældre Sagen anbefaler, at ministeriet i forbindelse med udbuddet af systemopgaven bør lægge særlig vægt på sikkerheden i den nye løsning.

Økonomi- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Som det fremgår af lovforslagets bemærkninger, afsnit 4.9.3., vil Økonomi- og Indenrigsministeriet sikre, at der i forbindelse med udvikling og drift af det digitale system bliver taget højde for sikkerhedsregler, som efter persondataloven og sikkerhedsbekendtgørelsen skal iagttages af den dataansvarlige i forbindelse med behandling af personoplysninger. Ministeriet vil i den forbindelse gå i dialog med *Datatilsynet* for at sikre den mest hensigtsmæssige tilrettelæggelse af systemet. Det vil bl.a. blive sikret, at der sker den fornødne adgangskontrol i systemet, og at der anvendes sikre forbindelser (kryptering) til transmission af følsomme personoplysninger. Ministeriet vil således sikre, at indretningen af det digitale system har den fornødne sikkerhed.

Ministeriet har på baggrund af høringssvarene endvidere præciseret Økonomi- og Indenrigsministeriets ansvar i forbindelse med antagelse af en databehandler, jf. lovforslagets bemærkninger, afsnit 4.9.1.

2.2.3. Anvendelse af digital signatur

Digitaliseringsstyrelsen foreslår, at der foretages ændringer i lovforslagets terminologi i forhold til digital signatur af hensyn til stringensen i lovgivning om digital signatur, så-

ledes at det i bemærkningerne præciseres, at der ved digital signatur skal forstås en digital signatur med et sikkerhedsniveau svarende til OCES-standarden eller højere. Digitaliseringsstyrelsen bemærker endvidere, at det bør overvejes, om man i lyset af den kommende forordning om eID og tillidstjenester ønsker at stille krav om digital signatur i forbindelse med indsamling af vælgererklæringer, eller om man eventuelt blot ønsker at stille krav om identifikation med et sikkert eID.

ITU/Demtech bemærker desuden, at den digitale signaturinfrastruktur er underlagt en række dynamiske udviklinger, hvor nye metoder til autentifikation/godkendelse kan opstå, hvorfor det findes unødvendigt at nævne navne på specifikke firmaer i den forbindelse.

Økonomi- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Økonomi- og Indenrigsministeriet har i overensstemmelse med Digitaliseringsstyrelsens forslag ændret terminologien vedrørende digital signatur således, at det nu fremgår, at der ved digital signatur skal forstås en digital signatur med et sikkerhedsniveau svarende til OCES-standarden eller højere, eksempelvis NemID, jf. lovforslagets bemærkninger, afsnit 4.4.2. At der nævnes en konkret løsning i forhold til digital signatur (NemID), skal alene ses som et eksempel, som det også fremgår af bemærkningerne.

For så vidt angår Digitaliseringsstyrelsens bemærkninger om eID skal ministeriet bemærke, at digitalisering af proceduren for indsamling af vælgererklæringer forudsætter, at der ikke alene kan ske sikker identifikation af vælgeren, men at denne også kan underskrive en vælgererklæring digitalt, hvorfor krav om digital signatur er nødvendigt.

2.2.4. Udvikling og evaluering af det digitale system

ITU/Demtech finder, at lovforslagets udkast til et digitalt system synes at beskrive et statisk stand-alone system, og at lovforslaget ikke adresserer, hvordan systemet kan indrettes efter udviklinger i grænseflader/interfaces. Det foreslås endvidere, at evaluering af det digitale system sker som en løbende proces fra design og udvikling til implementering og løbende vedligeholdelse.

Økonomi- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Økonomi- og Indenrigsministeriet vurderer, at lovforslaget etablerer den nødvendige hjemmel til, at der kan fastsættes regler til at sikre, at der kan ske udvikling af det digitale system til indsamling af vælgererklæringer, i det omfang det findes hensigtsmæssigt.

Med hensyn til evaluering af det digitale system vil Økonomi- og Indenrigsministeriet som led i sin almindelige opgavevaretagelse på området være opmærksomt på, om der opstår problemer med det digitale system og foretage de nødvendige handlinger til at løse eventuelle problemer.

Det er på den baggrund tilføjet i lovforslagets bemærkninger, afsnit 4.7., at Økonomi- og Indenrigsministeriet vil sikre en løbende videreudvikling af systemet ud fra de indhøstede erfaringer.

Under alle omstændigheder vil der, som beskrevet i lovforslaget, blive lavet en evaluering efter 3 år med orientering til Folketinget.

2.3. Øvrige forhold

2.3.1. Konsekvenser for partierne

CenterPartiet og *Kristendemokraterne* er af den opfattelse, at lovforslaget kan påføre partierne en større administrativ og dermed økonomisk byrde, herunder som følge af administration i forbindelse med eftertænksomhedsperioden og vælgerens mulighed for at trække sin vælgererklæring tilbage indtil anmeldelsestidspunktet. *Kristendemokraterne* har i den forbindelse stillet en række nærmere angivne spørgsmål til arbejdsgangen, herunder om partiernes mulighed for at indsamle vælgererklæringer i offentligheden, f.eks. på torve og gader, ved grundlovsmøder og lign., samt om partiernes mulighed for løbende indsigt i beholdningen af gyldige vælgererklæringer.

Kristendemokraterne stiller sig endvidere uforstående over for, at der skal gives oplysninger om personnummer.

Økonomi- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Økonomi- og Indenrigsministeriet bemærker, at det digitale system til indsamling af vælgererklæringer vil blive stillet til rådighed af økonomi- og indenrigsministeren, og partierne vil derfor ikke blive pålagt en økonomisk byrde i den forbindelse. Dette fremgår af lovforslagets bemærkninger, f.eks. afsnit 4.3.

Det bemærkes endvidere, at digitalisering af proceduren for indsamling af vælgererklæringer for partierne vil medføre en væsentlig lettelse både administrativt og økonomisk, bl.a. som følge af, at vælgererklæringerne ikke længere skalkontrolleres og attesteres hos kommunerne. Mange partier vælger i dag at kompensere vælgeren for udgifter til porto. Denne udgift – hvad enten den afholdes af partierne eller vælgerne – bortfalder med et digitalt system. Med en digitalisering er det således hensigten, at administrative processer så vidt muligt skal ske automatisk i det digitale system, så proceduren for indsamling af vælgererklæringer kan effektiviseres og forenkles med henblik på at gøre det nemmere for nye partier at blive opstillingsberettiget til folketingsvalg og Europa-Parlamentsvalg. Eftertænksomhedsperioden skal således administreres automatisk i det digitale system, og der vil ske automatisk sletning af forældede vælgererklæringer. Partierne vil endvidere til enhver tid have et samlet overblik over antallet af indsamlede gyldige vælgererklæringer i det digitale system.

Med hensyn til vælgerens mulighed for at trække en afgivet vælgererklæring tilbage indtil anmeldelsestidspunktet vil partierne skulle administrere dette, da ministeriet på baggrund af de ændringer i systemet, som ministeriet i lyset af de ovenfor nævnte hørings svar har beskrevet, ikke vil have adgang til de afgivne vælgererklæringer. Disse skal efter forslaget først overdrages til ministeriet ved partiets anmeldelse. Systemet vil blive søgt indrettet således, at partiernes administrative byrde i forbindelse med denne opgave begrænses mest muligt.

For så vidt angår spørgsmålet om partiernes mulighed for at indsamle vælgererklæringer i offentligheden, er dette berørt i lovforslagets bemærkninger, afsnit 4.4.1. Det fremgår heraf, at partiets indsamling af *støttetilkendegivelser*, som går forud for vælgerens afgivelse af en vælgererklæring i det digitale system, f.eks. kan ske til en repræsentant fra partiet, dvs. også på torve og gader m.v. Støttetilkendegivelser kan ligeledes indsamles via partiets hjemmeside eller andre digitale medier. Det er præciseret i lovforslagets bemærkninger, afsnit 4.4.1., at det ikke påtænkes at stille særlige formkrav til denne støttetilkendegivelse. Partierne vil ikke få mulighed for at indsamle

vælgererklæringer direkte i det offentlige rum, da disse skal afgives af vælgeren ved anvendelse af digital signatur og efter udløbet af den i lovforslaget beskrevne efter-tænksomhedsperiode. Der henvises endvidere til afsnit 2.3.5. i dette høringsnotat.

Med hensyn til partiernes mulighed for indsigt i beholdningen af gyldige vælgererklæ-
ringer er det præciseret i lovforslagets bemærkninger, afsnit 4.4.6., at det digitale sy-
stem skal indrettes således, at partierne løbende får oplysninger om beholdningen af
gyldige vælgererklæringer.

For så vidt angår vælgerens personnummer skal ministeriet bemærke, at vælgeren
ikke skal oplyse sit personnummer til partiet ved afgivelse af en vælgererklæring via
det digitale system, da der kan ske den nødvendige identifikation af vælgeren, når
denne anvender sin digitale signatur. Det har med det i lovforslaget beskrevne digitale
system netop været hensigten at undgå, at vælgeren skal oplyse sit personnummer til
partiet ved afgivelse af en vælgererklæring. I tilfælde, hvor en vælger ikke anvender
det digitale system til indsamling af vælgererklæringer, kan det dog som beskrevet i
lovforslaget vise sig nødvendigt at stille krav om, at vælgeren skal afgive oplysninger
om personnummersom identifikationsoplysning ved afgivelse af en vælgererklæring.

*Høringssvarene vedrørende konsekvenser for partierne har i øvrigt ikke givet anled-
ning til ændringer i lovforslaget.*

2.3.2. Kvittering til vælgeren

Flere høringssvar adresserer spørgsmålet vedrørende afsendelsen af kvittering til
vælgeren, når en vælgererklæring er afgivet.

ITU/Demtech foreslår, at kvitteringen, som sendes til vælgeren efter en vælgererklæ-
ring er afgivet, skal sendes gennem en uafhængig anden kanal, f.eks. brev eller SMS,
da det herved kan sikres, at vælgeren opdager et eventuelt angreb på sikkerheden,
hvor der afgives en vælgererklæring på vegne af vælgeren uden dennes viden.

Digitaliseringsstyrelsen bemærker, at såfremt der i forbindelse med afgivelse af væl-
gererklæringer skal afsendes elektroniske kvitteringer til borgerne fra en offentligmyn-
dighed, bør kvitteringerne sendes til borgernes offentlige digitale postkasser, hvilket
styrelsen finder bør nævnes i lovforslagets bemærkninger.

Ældre Sagen opfordrer til, at også vælgere, der afgiver en vælgererklæring ved brug
af en alternativ procedure, modtager en kvittering med angivelse af, hvordan vælgeren
kan trække sin erklæring tilbage, ligesom det ifølge lovforslagets bemærkninger er
tilfældet ved afgivelse af en vælgererklæring ved brug af det digitale system.

Økonomi- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Økonomi- og Indenrigsministeriet har noteret sig Digitaliseringsstyrelsens forslag om
at sende kvitteringen for afgivelse af vælgererklæringen til vælgerens offentlige digita-
le postkasse. Ministeriet vil tage dette med i sine overvejelser i forbindelse med udvik-
lingen af det digitale system. Det bemærkes, at kriterierne for fritagelse af vælgere fra
anvendelse af et digitalt system i øvrigt vil være lempeligere end kriterierne for fritagelse
fra generelt at anvende Offentlig Digital Post. Se i øvrigt nærmere herom neden-
for i afsnit 2.3.3.

På baggrund af Ældre Sagens opfordring har ministeriet præciseret i lovforslagets bemærkninger, afsnit 4.5.1., at en vælger, der afgiver vælgererklæring ved anvendelse af en alternativ procedure, også vil modtage en kvittering med oplysninger om muligheden for at trække erklæringen tilbage, når vælgererklæringen er endeligt afgivet.

2.3.3. Alternativ procedure for vælgere, der ikke kan anvende et digitalt system

Digitaliseringsstyrelsen finder det uklart, hvordan der træffes afgørelse om, hvorvidt kravet om anvendelse af den digitale løsning kan fraviges, samt hvem der er ansvarlig for at tilbyde en alternativ ikke-digital løsning, og opfordrer til, at dette uddybes i lovforslagets bemærkninger.

ITU/Demtech mener, at borgerne bør sikres mulighed for at vælge, om de foretrækker en manuel eller digital procedure, hvad angår selve underskriften.

Kristendemokraterne bemærker ligeledes, at der både skal være en digital mulighed og en papirmulighed, og stiller endvidere spørgsmål om, hvorvidt det er et krav, at vælgeren ikke har NemID, hvis der afleveres en erklæring på papir.

CenterPartiet foreslår, at fysiske vælgererklæringer, som er indsamlet ved den alternative procedure, med passende mellemrum kan indsendes til ministeriet, så partiet ikke ligger inde med disse data i op til 18 måneder.

Økonomi- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget vil økonomi- og indenrigsministeren ved bekendtgørelse fastsætte regler om udformning af en alternativ procedure til indsamling af vælgererklæringer for vælgere, der ikke kan anvende et digitalt system, herunder regler om fritagelse fra anvendelse af et digitalt system. Det er endvidere anført i bemærkningerne, at en sådan alternativ procedure bl.a. vil omfatte vælgere, der ikke har en e-mailadresse eller digital signatur eller i øvrigt ikke har mulighed for at anvende en sådan. Af de fastsatte regler vil det nærmere fremgå, hvilke krav der stilles for fritagelse fra anvendelse af et digitalt system. Det er ikke hensigten, at det skal være en myndighed, der træffer afgørelse om fritagelse, men derimod, at det skal være op til den enkelte vælger at vurdere, hvorvidt vedkommende kan anvende det digitale system til indsamling af vælgererklæringer eller i stedet vil gøre brug af den alternative procedure. Vælgeren sikres hermed mulighed for selv at vælge mellem at anvende et digitalt system eller en manuel procedure. Ministeriet antager, at det i praksis vil være de vælgere, som rent faktisk ikke har en e-mailadresse eller digital signatur eller i øvrigt ikke har mulighed for at anvende en sådan, der vil anvende den manuelle procedure, da anvendelse af den digitale løsning alt andet lige vil være den nemmeste måde for vælgeren at afgive en vælgererklæring.

CenterPartiets forslag om, at partierne løbende skal kunne indsende fysiske vælgererklæringer afgivet ved en manuel procedure, vil medføre, at ministeriet får adgang til oplysninger om vælgeres afgivelse af vælgererklæringer til støtte for et givent parti, før der foretages anmeldelse af partiet. Dette vil således være i modstrid med opfordringerne i en række høringsvar, hvori det anbefales, at ministeriet først får adgang til oplysninger om afgivne vælgererklæringer ved et partis anmeldelse. Ifølge den politiske aftale om digitalisering af proceduren for indsamling af vælgererklæringer er det endvidere forudsat, at vælgererklæringerne som nu først overdrages til ministeriet ved partiets anmeldelse.

Høringssvarene vedrørende den alternative procedure for vælgere, der ikke kan anvende et digitalt system, har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2.3.4. Tilgængelighed

Digitaliseringsstyrelsen foreslår, at det i lovforslagets bemærkninger fremgår, at det digitale system til indsamling af vælgererklæringer forudsættes at leve op til kravene i den fællesoffentlige udviklingsvejledning for god selvbetjening, som indeholder 24 krav til brugervenlighed og tilgængelighed, der er godkendt af styregruppen for den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi. Vejledningen skal overholdes af alle obligatoriske løsninger og anbefales til alle øvrige offentlige løsninger.

Dansk Erhverv mener, at det henset til formålet om at styrke demokratiet er afgørende, at den digitale procedure bliver så enkel som mulig.

Danske Handicaporganisationer mener, at digitalisering af proceduren for indsamling af vælgererklæringer kan være til stor gavn for personer med handicap, men bemærker, at det er af afgørende betydning, at digitaliseringen bliver tilgængelig for personer med handicap, dvs. lever op til de standarder og retningslinjer, der findes herfor.

Danske Handicaporganisationer bemærker endvidere, at muligheden for indlevering af fysiske vælgererklæringer for personer, der ikke kan anvende et digitalt system, er relevant for nogle grupper af personer med handicap, men påpeger i den forbindelse, at det er vigtigt, at denne alternative metode til afgivelse af en vælgererklæring ikke træder i stedet for et tilgængeligt digitalt system for personer med handicap. Danske Handicaporganisationer anbefaler, at ministeriet inddrager Digitaliseringsstyrelsens Kompetencecenter IT for Alle i denne proces.

Ældre Sagen anbefaler, at ministeriet i forbindelse med udbuddet af systemopgaven lægger særlig vægt på brugervenligheden i den nye løsning.

Økonomi- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

På baggrund af høringssvarene har Økonomi- og Indenrigsministeriet i lovforslagets bemærkninger, afsnit 4.4., tilføjet, at den digitale løsning forudsættes at leve op til kravene i den fællesoffentlige udviklingsvejledning for god selvbetjening, således at stadig flere borgere, herunder borgere med funktionsnedsættelser, kan anvende og bliver fortrolige med anvendelsen af digitale løsninger.

I forbindelse med udviklingen af både det digitale system og den alternative procedure til indsamling af vælgererklæringer vil ministeriet generelt være opmærksom på, at indretningen af de to løsninger skal sikre den bedst mulige tilgængelighed og brugervenlighed.

2.3.5. Nødvendigheden af støttetilkendegivelse

CenterPartiet foreslår, at vælgeren kan gå direkte til det digitale system uden først at have afgivet en støttetilkendegivelse til partiet, da det herved kan undgås, at personfølsomme data ligger tilgængelige hos partiet.

Økonomi- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Det bemærkes, at der med CenterPartiets forslag om at give mulighed for, at en vælger uden forudgående kontakt med et parti kan få direkte adgang til det digitale system, er tale om en anden procedure end den, der er lagt til grund i den politiske aftale. Det har således ikke været hensigten at ændre de principper, som ligger grund for den nuværende procedure, herunder at afgivelse af en vælgererklæring sker efter en eller anden form for indledende kontakt mellem partiet og vælgeren.

Høringssvaret har således ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2.3.6. Ændring af vælgererklæringens gyldighedsperiode

CenterPartiet og Kristendemokraterne foreslår en ændring af gyldighedsperioden for vælgererklæringer, således at en vælgererklæring som minimum er gyldig frem til førstkommande folketingsvalg.

Økonomi- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

For så vidt angår forslagene om ændring af gyldighedsperioden for vælgererklæringer skal ministeriet bemærke, at lovforslaget indebærer en udvidelse af gyldighedsperioden fra et år til 18 måneder for vælgererklæringer afgivet til støtte for partier, der ønsker at stille op til Europa-Parlamentsvalg. Herudover indgår det ikke som en del af den politiske aftale at ændre gyldighedsperioden for afgivne vælgererklæringer.

Høringssvarene har således ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2.3.7. Ikrafttrædelsestidspunkt

Digitaliseringsstyrelsen henleder opmærksomheden på den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi, herunder særligt overgangen til obligatorisk, digital kommunikation med det offentlige. Digitaliseringsstyrelsen foreslår i den forbindelse, at der arbejdes for, at de nye bestemmelser angående digital indsamling af vælgererklæringer træder i kraft 1. december 2014, så digitaliseringen kan indgå i bølge 3 af den offentlige digitaliseringsstrategi med henblik på i størst muligt omfang at synkronisere digitaliseringen af forskellige borgerrettede områder, så man kan operere med fælles deadlines, udnytte synergi og modvirke forvirring om overgang til digital kommunikation.

Økonomi- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Ministeriets har noteret sig Digitaliseringsstyrelsens forslag om, at digitalisering af proceduren for indsamling af vælgererklæringer træder i kraft 1. december 2014, og vil arbejde for, at digitaliseringen i det omfang, det er muligt, kan indgå i bølge 3 i den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi. Dette vil dog i vidt omfang afhænge af, hvornår udbuddet af det digitale system til indsamling af vælgererklæringer kan iværksættes – hvilket hovedsageligt beror på, hvornår lovforslaget er vedtaget – og hvornår systemet kan være færdigudviklet. Ministeriet lægger vægt på, at den nye digitale proces først træder i kraft, når systemet er klart.

Høringssvaret har således ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.